

פנינים יקרים, רעיונות מכריקים, סיפורים נפלאים,
מהודך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי מאיר צוויבל שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

פניני המאיר

'אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל וגו' (דברים א א). וברש"י: 'אילו הוכיח מקצתן, היו אלו שבשוק אומרים וגו', לכך כנסם כולם, ואמר להם הרי כולכם כאן, כל מי שיש לו תשובה ישיב'.

ובמדרש: 'הרצוה לידע שפינחס הוא אליהו יראה מאלה הדברים'. ונראה לבאר על פי מה דאיתא בבני יששכר (חודש אב מאמר ה) בשם המקובלים בטעם הדבר המובא בגמרא (שבת פט:) שכאשר יאמר הקב"ה לאבות הקדושים שחטאו ישראל יאמרו אברהם ויעקב 'מחו על קדושת שמך', ורק יצחק יעשה חשבון עם הקב"ה ויאמר פלגא עלי ופלגא עלך. כי הנה בהגדה מבואר שישנם ארבעה מיני בנים בעולם, ויצחק אבינו כולל בתוכו את כולם, כי ד' פעמים ב"ן בגימטריא יצחק, ולעתיד לבוא בעת הגאולה יוכלל גם הבן הרשע בקדושה, כי גם בתוכו יש ניצוץ קדוש ולעתיד לבוא יתגלה הקדושה, והקליפה אשר סביב תתבטל, לפיכך דווקא יצחק שהוא כנגד כל מיני הבנים יפעל לטובת הבן הרשע ויעשה חשבון עם הקב"ה לזכות את ישראל ושתבוא הגאולה השלימה כדי שגם הוא יבוא על תיקונו. עיי"ש.

והנה כתב במגלה עמוקות על תהלים (מזמור ו), בהא דאמרו חז"ל (ברכות ד) 'אליהו בארבע', ותו"ד דאליהו הוא פינחס שהוא בבחינת יצחק, וארבע פעמים 'אליהו' בגימטריא יצחק. ע"כ.

ובזה אמרתי טעמא במילתא במה דאיתא בספ"ק שחנוכה הוא זמן תשובה, ואמרו שהימים הנוראים נמשכים והולכים עד זאת חנוכה, וכן מובא בשם הרה"ק בעל בני יששכר ז"ע שמראש חודש אלול עד חנוכה מאיר בריקיע כעין תבנית יד הפשוטה לקבל שבים, ואפילו אלו שנדחו מלשוב בעשרת ימי תשובה מחמת איהו שהוא סיבה, יכולים לשוב עד חנוכה. ולפי האמור יש לבאר הענין, דהנה באמרי נועם על חנוכה מבואר שהנר רומז על שם הוי"ה הק', עיין שם. וח' פעמים שם הוי"ה של שמות ימי חנוכה עולה כמנין 'יצחק', שהוא סוד תיקון הבן

מאמר המאיר

בשבת חוזר האדם למדרגת הבחירה שהיתה בזמן המקדש

שבת קודש נשארה במעלתה כמו שהיתה קודם החורבן

לשבת קודש לא היתה שום ירידה והרי היא במדרגתה כמו שהיתה בזמן שבית המקדש היה קיים, ולגבי שבת נחשב כאילו לא חרב בית המקדש.

מכח קדושת בית המקדש היה נשפע כח הבחירה לבני ישראל

ויש לבאר ענין זה על פי מה שכתב רביה"ק זי"ע בדברי יואל (הושענה רבה) בבאיור הכינוי שנתכנה בית המקדש 'בית הבחירה', ותו"ד, דהאדם אשר כבר נכשל פעם בחטא גוברים עליו הנסיונות, וכוחות הטומאה מסבבים אותו ומפתים אותו לחטוא, כדאיתא במשנה (אבות פ"ד מ"ב) 'עבירה גוררת עבירה', וכח הבחירה ניטל ממנו כמעט כליל, והוא קרוב מאוד לחזור בחטא וצריך רחמים מרובים להנצל ממנו ולעמוד בנסיון. אמנם בזמן שבית המקדש היה קיים היתה שורה שם קדושה עליונה וכח אלוקי במדה גדושה, ומכח זה היה נשפע כח הבחירה אפילו לרשעי ישראל, וכל יהודי שרצה לעבוד את

בפרשתן (דברים א ו): 'ה' אלקינו דבר אלינו בחורב לאמה, רב לכם שבת בהר הזה'. ובספ"ק פירשו פסוק זה על ענין הגלות, וזה לשון התפארת שלמה: 'הפרשה זאת נקרא תמיד בין המצרים בשבת חזון, והיא מרמזת לנו, כי ה' אלקינו דבר אלינו בחורב', אף שבית המקדש חרב בעונותינו הרבים, אף על פי כן 'רב לכם שבת' - הוא שבת, כי האמנם כל המועדים הם לפי הזמנים כמו שאומרים 'מקדש ישראל והזמנים', והיה לנו מצות עלית הרגל והבאת הקרבנות, ובזמן הזה אין לנו דבר, אבל שבת היא קביעה וקיימא גם בזמן הזה, וזה שאמרו ז"ל (שבת י) 'מתנה טובה יש לי בבית גזי ושבת שמה', רצה לומר, אף שבית המקדש נגנז, אך השבת קיימא לעולם. עכ"ל. והיינו שאף שבחורבן בית המקדש היתה ירידה גדולה לכל דבר, וכמו שהביא לגבי המועדים, מכל מקום

רמז לגאולה בשנה זו

בפרשת פינחס, בפסוקים המדברים ממנין בני יהודה, כתב האור החיים הק' שירמזו על מאורעות עם בני ישראל, ומפרש והולך על דרך זה כל הפסוקים עיי"ש, ועל הפסוק (במדבר כו) 'ששה ושבעים אלף וחמש מאות' כתב ח"ל: ואמרו ששה ושבעים אלף וחמש מאות, אולי שרמזו ה' בזה מתי יהיה תכלית הפקידה טובה שיזרח עלינו כבוד ה', והוא בשנת ה' אלפים ת"ק וכו', ומקוים אנו כי הוא זה קץ גליותינו ויתקיימו כל היעודים הרשומים ויתחילו ניצוצי גילוי הגאולה. עכ"ל.

והנה, בעוה"ר גם הזמן אשר רמז האוה"ח כבר חלף עבר ועדיין לא נושענו, אולם נאמנים עלינו דברי האור החיים הק' שבפסוק זה מרמז קץ הגאולה, ואולי אפשר לרמז בזה על שנה דידן, דהנה 'ששה ושבעים אלף וחמש מאות' סופי תיבות שלהם נוטריקון 'תשפ"ה משיח'. וה' יזכנו לראות בנחמת ציון במהרה.

מאמר המאיר

פניי המאיר

הרשע, לפיכך זמן החנוכה מסוגל לתשובה אפילו לכן הרשע כי הוא בבחינת 'צחק', כנ"ל, שהוא מוכיח שלכל אחד ישנו תיקון בתשובה.

והנה 'פינחס' עולה בגימטריא 'צחק', ויש לומר שדבר זה קיבל בשכרו על שזכה לכפר על בני ישראל, דעו אז היה לו רק הבחינה של 'אליהו', בגימטריא פעם אחת ב"ן, כנגד הבן החכם בלבד, ואחר שעשה מעשה זה לקנא קנאת ה' ולכפר על בני ישראל זכה להתעלות לבחינת 'צחק' ולתקן את כל הארבעה בנים להעלותם לקדושה, וזהו 'אליהו בארבע' כנ"ל. ולכן זכה נמי להיות מבשר את הגאולה לקץ הימים, שאז יתקנו כל הארבעה בנים אל הקדושה, וזהו (במדבר כה יב) 'הנני נותן לו את בריתי שלום', דהיינו שיעשה שלום בין הבנים לאביהם שבשמים, וישיב אפילו את הבן הרשע בתשובה שלימה, כמאמר הכתוב (מלאכי ג כג-כד) 'הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם'.

והנה משה רבינו קודם פטירתו ביקש גם הוא לפעול בבחינה זו ולקרב את כל הבנים לאביהם שבשמים, ולזה קרא לכל ישראל ואמר להם דברי מוסר בדרך כבוד. וזהו שרמז רש"י שקרא נמי לאלו שבשוק, פירוש, לאנשים הרחוקים שהם במדרגת הבן הרשע, וקירב גם אותם כדי ש'כל מי שיש לו תשובה ישיב', דהיינו שיעשה תשובה ויתקרב לאביו שבשמים, שכל אחד יש לו תקנה אפילו לרשע הרחוק ביותר. ולזה תמצא הטעם של חיבות 'אלה הדברים' הוא 'מונח רביעי', לרמז שאפילו הבן הרביעי שהוא רחוק ביותר יכול לבוא אל המנוחה ואל הנחלה. ובוה יבוא המדרש 'הרצוה' שידע שפינחס הוא אליהו יראה מאלה הדברים, דשם נראה בחינה זו של תיקון כל הארבעה בנים.

והנה בבלעם הרשע מצינו ההיפך מבחינה זו, דהוא הלך לקטרג על ישראל 'וישאל אל המדבר פניו' (במדבר כד א), לעורר את חטא העגל שעשו ישראל במדבר ולומר דלא מהני התשובה שעשו על חטא זה, וזהו ממש ההיפך ממה רבינו שפעל לקרב כל איש ישראל ולגלות דמהני תשובה בכל מצב. ולזה הסמיך המדרש (דברים א ב) את הפסוק (משלי כב כג) 'מוכיח אדם אחרי חן ימצא ממחליק לשון', ודרש: 'מוכיח זה משה, אדם אלו ישראל וכו', מהו אחרי, אמר הקב"ה בשביל להביאן אחרי, חן ימצא זה משה, דכתיב (שמות לג יב) 'אגם מצאת חן בעיני', ממחליק לשון זה בלעם וכו'. דהיינו משה רבינו שמוכיח את ישראל ומחזירן אחרי אביהם שבשמים חן ימצא יותר מבלעם הרשע שביקש להרחיקן יותר ולטרוח מן העולם.

אלא שאכעיסנו פעם שניה?! מה עשו לו? נתנו אותו בחמור של חרשים, והיו מנסרים בו, היה מצווח ואומר: ווי, אוי, אוי, שהכעסתי לבואי. עכ"ל. ולכאורה הוא נפלא מאוד, היאך נתעלה אותו רשע בין רגע מן הדייטא התחתונה ליכנס לפני ולפנים ולשלוח יד בכלי המקדש, דבר שאפילו רשעי הגוים יראו לעשות כן עד המדרגה העליונה של מסירות נפש על קדושת השם.

ולנה"ל יובן, דאף על פי שהיה רשע גמור וקל דעת עד שהסכים לרמוס את בית ה' ולשלוח יד באוצרותיו, וכבר איבד לגמרי את כח הבחירה, עם כל זה מאחר שנכנס לבית המקדש נשפע עליו רוח טהרה וחזר שוב לנקודת הבחירה האמיתית, ואז הצליח לבחור בטוב ומסר נפשו על קידוש השם.

על ידי אכילת מצה מתקדש האדם בקדושת בית המקדש

והנה כתב התפארת שלמה (לשבת הגדול) על הפסוק (ויקרא י ט) 'מצות תאכל במקום קדוש בחצר אוהל מועד יאכלוהו, וז"ל: 'לרמו, שיכין את עצמו קודם פסח, לקדש ולטהר את עצמו, להיות כלי מוכשר שיבא לתוכו המצה במקום קדוש, ואז: 'בחצר אוהל מועד יאכלוהו' שיהיה המקום שהוא עתה פה, כמו חצר אוהל מועד'.

נמצא שעל ידי אכילת מצה מתקדש האדם ומגיע למדרגה דוגמת בית המקדש, וכיון שמגיע למעלה זו חוזר לנקודת הבחירה האמיתית כמו שהיה בבית המקדש, ובוה יש לפרש מאמר ההגדה: 'שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה כולו מצה',

הבורא יתברך שמו היה יכול תמיד לבחור מטוב, לפיכך נקרא בית הבחירה שמשם היה יורד כח הבחירה לבני ישראל. ומיום שחרב בית המקדש איבדנו מעלה זו וניטלה מעמנו הבחירה האמיתית, וכמו שכתב האור החיים הק' (פרשת כי תבוא) 'ואת לחצנו זה הדחק', שהיצר לוחץ ודוחק את האדם לחטוא בעל כרחו, ואין ביד האדם להתגבר כנגדו. ובפרט כאשר כבר נכשל האדם בחטא וברא לעצמו מלאכים רעים ומסיתים, כאמור. ואף על פי שבאמת יש לאדם תמיד את היכולת לבחור בטוב, מכל מקום אין זה הבחירה האמיתית שהיתה בזמן המקדש. ועל זה אנו אומרים בהושענא 'הושענא בית הבחירה', דאנו מתפללים שיבנה לנו בית המקדש ויחזור לנו כח הבחירה כמו שהיתה. עכתודה"ק.

יוסף משיטא חזר בתשובה בזכות קדושת בית המקדש

הנה כי כן למדנו שבבית המקדש היה כח הבחירה לכל אחד באשר הוא, גם אם כבר נשתרש בחטא. ובוה אמרתי לתרץ המדרש בפרשת תולדות (בר"ד סה כב) וזה לשונו: 'דבר אחר, וירח את ריח בגדיו ויברכהו', כגון יוסף משיטא, ויקום איש צרורות. יוסף משיטא, בשעה שבקשו שונאים להכנס להר הבית, אמרו, יכנס מהם ובהם תחלה, אמרין ליה, עול, ומה דאת מפיק, דידך, נכנס והוציא מנורה של זהב, אמרו לו, אין דרכו של הדייט להשתמש בזו, אלא עול זמן תנינות, ומה דאת מפיק, דידך, ולא קיבל עליו. אמר רבי פנחס, נתנו לו מכס ג' שנים ולא קיבל עליו, אמו, לא די שהכעסתי לאלהי פעם אחת,

תשבי יתרץ קושיות ואיבעיות בזכות ששמע חרפתו ושתק

בפרשת חיי שרה (בראשית כה יג-טו) מנה הכתוב תולדות ישמעאל: 'נביות וקדר ואדבאל ומבשם, ומשמע ודומה ומשא, חדד ותימא יטור נפיש וקדמה'. ובפירוש בעלי התוספות על התורה דרשו פסוק זה במידות: ומשמע כל השומע שחבירו מחרפו, ודומה ודומם שאינו עונה, ומשא שסובל כל מה שאומר לו, חדד זוכה בשביל זה להתחדד בתורה ולחדש בה טעמים, ותימא לשון אמירה, שזוכה לומר חידושי תורה, יטור, ולא עוד אלא שזוכה לשמוע, נפיש מצוות נפיש, וקדמה שניתנו משנים קדמוניות. עיי"ש.

והנה פינחס שמע את חרפתו איך שהשבטים מבזים אותו על שהרג את זמרי, ושתק ולא השיב לחורפיו מאומה, ויש לומר שלכן זכה לשכר זה להיות אליהו התשבי שיתרץ כל הקושיות ואיבעיות, כיון שהעושה כן זוכה להתחדד בתורה, כאמור. ולזה תמצא רמז בפרשתן (דברים א ה): 'הואיל משה באר את התורה', 'הואיל' אותיות 'אליהו', שהוא עתיד לבאר את התורה לעתיד לבוא.

ובוה יש לפרש יפה המדרש פליאה (מובא בדברי יואל פרשת פינחס): 'הרצוה לידע שפינחס הוא אליהו יראה מאלה הדברים', פירוש, דנרמז שם בפסוק 'הואיל משה באר את התורה', וזכה לזה פינחס כיון שהיה מן השומעים חרפתם ואין משיבים.

מאמר השבת

להפיר את שבועת ה' בשביל כבוד שמים

'נשבע ה' ליעקב אל תירא עבדי יעקב'. - במסכת בבא בתרא (נע) מובא המעשה ברבה בר בר חנה שהראה לו ההוא טייעא את הר סיני: ושמע בת קול שאומרת 'אוי לי שנשבעתי ועכשיו שנשבעתי מי מפר לי?'. 'כי אתאי לקמיה דרבנן אמרו לי כל אבא חמרא כל בר בר חנה סיכסא, היה לך לומר מופר לך, והוא סבר דלמא שבועתא דמבול הוא'. והקשה **המשנה למלך** (נדרים פ"ז ה"ט) היאך היה רבה יכול להפר את השבועה, הלא הוא נוגע בעדות.

וכתב מרן זי"ע בדברי יואל (פרשת מטות) לתרץ, על פי מה ששמע עדות מזקן אחד שהיה נוכח אצל זקינו הרה"ק בעל **הישמח משה** זי"ע בהושענא רבה, ושמע שאומר בעת פתיחת הארון: 'רבנו של עולם, אפשר שתחשוב שבתפילתי על הגאולה השלימה אני חושב למעני, לכן הנני מתפלל ואומר שאפילו אם לא אזכה לראותה, ואף אם לא אטול בה אני שום חלק, אבל כוונתי רק שיתגדל ויתקדש שמיה רבא, ואם אפשר שתחשוב שאמנם אני חושב על העולם הזה, אבל אני חושב על העולם הבא, הנני מקבל על עצמי שאפילו אם חלילה לא יהיה לי שום תקנה וארד לשאול תחתית שלא אראה אור לעולמים עם כל זה שאלתי ובקשתי רק שיתגדל ויתקדש שמך הגדול, חזינן מזה שתיתכן מציאות שיסלק האדם כל נגיעה מעצמו ולא יתכוון לטובתו כלל. ממילא לא קשה היאך היה רבה יכול יכול להפר את השבועה של הקדוש ברוך הוא הנוגעת אליו, כי בוודאי לא התכוון אלא לשם שמים בשביל צער השכינה. עכ"ה'ק.

וזהו שאמר **'נשבע ה' ליעקב'**, דהיינו השבועה על הגלות, אולם **'אל תירא עבדי יעקב'**, כיון שאתה יכול להפר את השבועה, אף על פי שהדבר נוגע אליך, מאחר שאתה במדרגת 'עבד' שאין לו ברשותו כלום וכל כולו מסור לאדונו, ואף אתה אתה מסלק כל נגיעה מעצמך ומכוון רק לשם שמים.

מאמר המאיר

הבן הרשע נתעלה ונתקן בשעת עליית הרגל

ועל פי האמור יומתק גם לבאר את דברי התרגום ירושלמי על הפסוק (שה"ש ז ב) 'מה יפו פעמך בנעלים': 'כמה שפירן רגליהון דישאל כד סלקן לאתחזאה קדם ה' תלת זמנין בשתא בסנדלין דססגונא, דהנה כנגד ארבעה בנים דברה תורה, אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול, והנה, כל זה הוא עד שלא הגיעו לבית המקדש ולמדרגת הבחירה האמיתית, דכיון שבאים לנקודת הבחירה אזי גם רשע גמור מתעורר וחוזר בתשובה, כדחזינן במעשה דיוסף משיאתא. והנה בזמן הבית עלו ישראל לרגל שלש פעמים בשנה, וכיון שבאו לבית המקדש וזכו למעלת הבחירה נסתלק מהם הבחינה של בן הרשע ונשארו רק שלשה מינים, חכם, תם, שאינו יודע לשאול, ראשי תיבות תח"ש. והנה על תיבת 'תחש' מתרגם אונקלוס 'ססגונא' (שמות כה ה), וכדפירשו חז"ל (שבת כח). 'ששש ומתפאר בגוונים'. וזהו כוונת התרגום שהיו ישראל עולין לרגל בסנדלים 'דססגונא', דהיינו שהיו מגיעים לנקודת הבחירה עד שחזר הבן הרשע בתשובה ונשארו רק שלשה מיני בנים הרמוזים בתח"ש, ששש ומתפאר שאין פסול בזרע ישראל.

דהנה ידוע שחמץ רומז על החטא והיצר הרע, ומצה רומז על המצוות, ואמר, דמה שיש לנו כל השנה בחירה בין 'חמץ' ל'מצה', דהיינו בין מצוות לעבירות, הוא רק בזכות ש'הלילה הזה כולו מצה', שבזה אנו חוזרים לנקודת הבחירה שהיתה בזמן הבית ומכאן זה אנו יכולים לבחור בטוב במשך כל השנה כולה.

ובזה יבואר הטעם שהביא המדרש בפרשת תולדות את המעשה של יוסף משיאתא, דהנה סעודת יצחק שהאכילו יעקב בשעה שנטל את הברכות היתה בחג הפסח, כדאיתא ברש"י שם, וכיון שאכל יצחק מצות הרגיש את קדושת בית המקדש, ולכן אמר ליעקב אבינו (בראשית כו כז) 'ראה ריח בני כריח שדה אשר בירכו ה', דהיינו בית המקדש, על דרך שאמרו (פסחים פח). 'לא כיצחק שכתוב בו שדה'. ולזה הסמך המדרש שם את המעשה של יוסף משיאתא כמובא לעיל.

ובזה יש לבאר הפסוק (איכה א ג) 'גלתה יהודה מעוני', דהיינו על שלא אכלו לחם עוני (עין איכה רבתי א כח), שאלמלי אכלו לחם עוני היו מקבלים את כח הבחירה אף לאחר שבעטו בבית המקדש והיו חוזרים למוטב.

מסדר זרעים ניכרת השגחת הבורא

דרשו חז"ל בשבת (דף לא.): 'והיה אמונת עתיד חוסן ישועות חכמת ודעת' (ישעיה לג ו), אמונת זה סדר זרעים, עתיד זה סדר מועד, חוסן זה סדר נשים, ישועות זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות'. וביאר הרה"ק מאוסטרובצא זצ"ל, מדוע נקרא סדר זרעים 'אמונת', דהנה כאשר מתבוננים באופן שסידר רבי את המסכתות בסדר זרעים, מתעוררת תמימה, שהרי המסכת הראשונה הוא מסכת ברכות, ואחר כך פאה דמאי וכו', ולכאורה הסדר הוא להיפך, קודם חורשים וזרעים, ורק לבסוף מברכים על המאכל, והיה ראוי להתחיל הסדר במסכת פאה ולקבוע מסכת ברכות בסוף הסדר.

ותירץ, על פי מה שאמר הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע, בפסוק (שמות יד יד) 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון', ופירש במליצה כדרכו, 'ה' ילחם לכם', מלשון לחם, דהיינו שהקב"ה כבר הכין לכם לחם ומזון כדי צרכיכם, ואתם תחרישון, ואתם תעשו את המוטל עליכם מצד חובת ההשתדלות לחרוש ולזרוע, אולם תדעו נאמנה שלא תחרישנה מביאה לכם את הפרנסה, כי היא מוכנת לכם זה מכבר ע"כ. ובזה פירש הרה"ק מאוסטרובצא זצ"ל, שלכן הקדים רבינו הקדוש מסכת ברכות קודם שאר המסכתות שעוסקות בסדר הזריעה והקצירה, להורות שמסכת ברכות אינה תלויה בחרישה וזריעה, כי הקב"ה הוא מכין מזון לכל ברייתו, רק מצד חובת השתדלות מוטל על האדם לעבוד את השדה לקיים את הקללה של אדם הראשון. ולכן כינו חז"ל את סדר זרעים 'אמונת', כי הוא סגולה גדולה לאמונה, כאשר יתבונן האדם בסדר המסכתות של סדר זרעים, ויבין שהקדוש ברוך הוא זן ומפרנס לכל. עכ"ה.

ואפשר דזהו הכוונה במה שאמרו חז"ל בסוף מסכת סוטה (פ"ט מ"ב) שמשחרב בית המקדש 'פסקו אנשי אמונה', דהיינו שלא הודו שאמונת זה סדר זרעים, ולא התבוננו בלקח הגלמוד מסדר זה. וזהו שאמרו חז"ל (ב"מ פה) על מה חרבה הארץ, 'שלא ברכו בתורה תחילה', דהיינו שכפרו בהשגחת ה' יתברך ולא הודו שמסכת 'ברכות' היא תחילה בתורה קודם לדמאי כלאים וכו'.

מאמר המאיר

השם של שבת בגימטריא רשות לרמז שחוזרים לנקודת הבחירה

והנה יש לחדש ולומר שבכל שבת זוכה האדם לחזור לנקודת הבחירה האמיתית, וזאת על פי המבואר בכתבי האריז"ל (שער הכוונות לשבת מזמור הבו לה) שהשבעה שמות היוצאים מראשי התיבות של 'אנא בכח' הם כנגד שבעת ימי השבוע, והשם השביעי שהוא שקוצי"ת כנגד יום השבת קודש. עיי"ש. והנה שם זה של שבת הוא בגימטריא 'רשות', לרמז שבים השבת חוזרים למדרגת הבחירה כמו שהיה בזמן הבית, כי קדושת השבת לא נפגמה כלל בעת החורבן, כמו שנזכר לעיל.

בזה יש לפרש את מאמר הגמרא (מגילה ה) 'ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת ולא הודו לו חכמים', דהיינו שרבי ביקש לבטל את ההשפעה של חורבן הבית שהיה בתשעה באב שניטלה אז הבחירה מישראל 'בשבת' דהיינו ע"י כחו של שבת, ולומר שאז חוזרים למדרגת הבחירה, ולא הודו לו חכמים, דהיינו שחכמים הודו לו לדבר זה שבשבת קודש חוזר האדם לנקודת הבחירה ויכול לומר 'לא' ליצר הרע.

וזהו שאמר הכתוב בפרשתן 'ה' אלו קינו דבר אלני בחורב לאמר רב לכם שבת, פירוש, שאפילו בעת שהבית חרב רב כוחו של יום השבת לרומם את האדם למדרגת הבחירה כמו שהיה בזמן שבית המקדש היה קיים.

לעתיד לבוא לא יצטרכו מסדר קידושין

לעת זקנותו של הגאון רבי שמואל סאלאנט זצ"ל רבה של ירושלים, כאשר כוחותיו כבר לא עמדו כבתחילה ועניני הרבנות עלו לו בקושי רב, הזמין את רבה של מיר, הגאון רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים ז"ל הידוע בכינויו 'האדר"ת', לעלות לירושלים לעמוד לימינו ולמלא את מקומו בבוא הזמן.

כאשר הגיע האדר"ת לירושלים יצאו לקראתו כל אנשי העיר ובראשם רבי שמואל סאלאנט בכבודו ובעצמו, וקבלו את פניו בהערצה וחיבה יתירה, רבי שמואל אף בירך עליו את הברכה שמברכים על חכם בישראל: 'ברוך שחלק מחכמתו ליראי'. לאחר מכן פנה רבי שמואל אל האדר"ת ואמר לו שברצונו שיתחיל מיד להכנס בפועל לעסקי הרבנות בעיר, ולכן הוא מכבדו לסדר קידושין בחתונה המתקיימת היום.

והנה בשעת החופה אירע מקרה נורא, האדר"ת שהיה עייף ויגע מטלטולי הדרכים, וגם היה מלא בהתרגשות על גודל הזכיה שזכה לחון את עפרו של ארץ ישראל, שגה באמירת הברכה, ותחת לברך 'בורא פרי הגפן' בירך על הכוס 'שהכל נהיה בדברך', הנאספים מיהרו והעירו את דעתו ותיכף ומיד חזר ובירך בשם ומלכות 'ברוך אתה ה' וכו' בורא פרי הגפן'.

לאחר החופה ניגשו אליו כמה תלמידי חכמים והעירו לו ממה שנפסק להלכה בשו"ע (א"ח סימן ר"ו ס"א) שעל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברך יצא ואפילו על פת ויין, ואם כן לא היה לו לחזור ולברך בורא פרי הגפן מאחר שכבר יצא בברכת שהכל, ולכאורה אף ברכה לבטלה יש בדבר, השיב להם האדר"ת בניחותא: 'לא טעיתי, ובדין בירכתי בורא פרי הגפן', ועמד וחיידש דבר נפלא: 'באמת אם בירך אדם שהכל על היין יצא ידי חובתו ואסור לו לחזור ולברך, אולם שונה הדבר לגבי סידור קידושין, כי הנה בשולחן ערוך מבואר (אבה"ע סימן לד"א) שברכת האירוסין היא ברכה המוטלת על החתן לברך, והרמ"א כתב דנהגו שאחר מברך ומוציא את החתן, והטעם מבואר במפרשים שם כדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לברך, נמצא שהמסדר קידושין הוא שליח של החתן לברך את הברכה במקומו, והנה אם טעה השליח ולא בירך את הברכה הראויה, אף על פי שמן הדין היה יכול לצאת בדיעבד, מכל מקום יכול החתן לומר לו 'לתקוני שדרתיך ולא לעוותי', ושבו אינו שליח של החתן'.

'לפיכך' סיים האדר"ת, 'כאשר טעיתי ובירכתי שהכל, הוצרכתי לחזור ולברך בורא פרי הגפן, כיון שהחתן לא שלח אותי על דעת לברך שהכל, וממילא אין כאן חשש ברכה לבטלה'.

ויש לפרש בזה את הפסוק (תהלים קלו ו) 'אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי', דהנה עכשיו נהגו למנות שליח מסדר קידושין כדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לברך, אולם לעתיד לבוא יהיו כל בניך לימודי ה' ולא יצטרכו עוד למנות שליח, רק כל חתן יברך בעצמו, נמצא דמה שישנו מסדר קידושין בחופה זה בעצמו הוה זכר לחורבן, חזו כוונת הפסוק 'אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי', דהיינו הראש המסדר קידושין הוא בעצמו מעלה את זכר ירושלים.

ברכת מזל טוב

לכבוד ידידינו הרבני הנכבד והמפואר
מו"ה יואל בעריש עקשטיין הי"ו
לרגל אירוסיו בתו למז"ט

עב"ג

החתן תמים למעלות,
עדין לגאון ולתפארת

כמר אליעזר דוד נ"ו

בן הרה"ח

ר' שמואל צבי שפיטצער הי"ו

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכה
לרוות רב נחת דקדושה מכל יו"ח

ברכת מזל טוב

לכבוד ידידינו הרבני הנכבד והמפואר
הר"ר יצחק יאסקאוויטש הי"ו
יו"ר מערכת מורשת אבות
לרגל הולדות בתו למז"ט

הוא הגבר העומד לימינינו בהשכל
ובדעת, זה ארבע שנים מעת
הוצאת הגליון הראשון לאור
עולם, שייצא הגליון כליל בהדרו,
כולל מלאכת הכתיבה והעימוד,

ישלם ה' פעלו הטוב ומשכורתו
כפולה מן השמים, ויזכה
לרוות רב נחת דקדושה מכל
יו"ח, עדי נזכה לביאת מלכא
מושיחא בעגלא ובזמן קריב.

מורשת אבות

347-584-8866